

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مبانی و اصول اقتصاد اخلاقی

مؤلفان:

دکتر حمید ابریشمی

(استاد دانشگاه تهران)

حمید پاداشی

بهروز احمدی جدید

۱۳۹۲

سرشناسه	: ابریشمی، حمید، ۱۳۳۰.
عنوان و پدیدآور	: مبانی و اصول اقتصاد اخلاقی/تالیف: دکتر حمید ابریشمی؛ حمید پاداش؛ بهروز احمدی حدید
مشخصات نشر	: نور علم.
مشخصات ظاهری	: ۲۲۸ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۱۶۹-۰۷۳-۰
وضعیت فهرست‌نویسی	: براساس اطلاعات فیبا (فهرست‌نویسی پیش از انتشار).
یادداشت	: کتابنامه ص ۲۲۴-۲۲۸.
یادداشت	: ابریشمی، حمید، ۱۳۳۰، مؤلف.
یادداشت	: پاداش، حمید، ۱۳۶۰، مؤلف.
یادداشت	: احمدی حدید، بهروز، ۱۳۶۱، مؤلف.
موضوع	: اقتصاد -- جنبه‌های اخلاقی.
موضوع	: اخلاق و سیاست.
موضوع	: اقتصاد -- روش‌شناسی.
رده‌بندی کنگره	: ۱۳۹۱ م ۴ الف / ۱۳۱ HB
رده‌بندی دیویی	: ۳۰/۰۹۱

نشر نور علم: تهران - خیابان انقلاب - ۱۲ فروردین - پلاک ۲۵۹ - ط ۴ - واحد ۸ تلفن ۶۶۴۰۳۶۱۰
۰۹۱۲۳۳۳۴۲۲۹ nooreelm.com

مبانی و اصول اقتصاد اخلاقی

مؤلف: دکتر حمید ابریشمی؛ حمید پاداش؛ بهروز احمدی حدید.

ناشر: نور علم

شمارگان: ۵۰۰ جلد

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۱

چاپ و صحافی: الغدیر

قیمت: ۱۴۷۰۰ تومان

پخش در تهران: کتابیران - ۱۵ - ۶۶۵۶۶۵۱۱ پایگاه اینترنتی: www.nooreelm.com

فروش مستقیم در تهران: روبروی دانشگاه تهران کتابفروشی آگاه

موبایل کار: در صورت عدم دسترسی به کتابهای این انتشارات، از طریق تماس با شماره زیر

۰۹۱۲۳۳۳۴۲۲۹ کتابها با پست به تمام نقاط ایران ارسال می‌شود.

ای فرمودی که دنیا بدان چشم که در تو انکار می کنی بدو پیش و مسکینان مگرید
ای تو گری را دلافری که در آخرت بدان چشم که در میان مگری و مامین مگری.

نویسنده: عباس صدیقی

پیشگفتار

آغازین روزهای سال ۱۳۸۵ بود که ایده اقتصاد اخلاقی در اتفاقی از اتاقک‌های دانشکده اقتصاد باد بین یک استاد و یک دانشجو مطرح گردید و از آن روز تا امروز تلاش‌های فراوانی انجام گرفت تا این ایده در اشکال مختلف امکان ظهور پیدا کند؛ اولین شکل ممکن که سال آن بودیم، آرایه این موضوع به عنوان یک درس برای اولین بار در سطح دانشکده‌ها، اقتصاد سراسر کشور بود. در تهیه و تدوین شرح این درس و جستجوی منابع متعدد آن تلاش‌های زیادی انجام گرفت. دومین نوع تلاش در جهت استقرار و راه‌اندازی رشته اقتصاد اخلاقی، آن هم برای اولین بار در کشور، انجام شد. تدوین سرفصل‌های دروس محصف، تدوین دروس، استفاده از متخصصان امر، دغدغه بومی و ارزش‌مدار بودن رشته و وجه خاص رشته‌ای آن زحمات زیادی را موجب شد. در مقطع زمانی کنونی، هم رشته اقتصاد اخلاقی، دانشکده اقتصاد دانشگاه تهران در حال راه‌اندازی است که مراحل تصویب نهایی را در وزارت معنوع می‌گذرانند و هم درس آن در ترم‌های بهاری آرایه می‌شود. سومین شکل بروز ایده خرد را تألیف کتابی ساده و جامع برای دانشجویان رشته اقتصاد یافتیم. به همین دلیل کار طراحی سرفصل کتاب و تألیف آن را از اواخر سال ۱۳۸۵ آغاز نمودیم. حاصل کار، کتابی است که پیش رو دارید. عبارت "اقتصاد اخلاقی" یک عبارت پیچیده و جدید در روزهای دانش اقتصاد است؛ اما از لحاظ ریشه تاریخی، قدمت آن به زمان آدام اسمیت، یعنی بیش از ۲۰۰ سال در تاریخ علم اقتصاد بر می‌گردد. منظور از "اقتصاد اخلاقی"، نظامی است که "اخلاق" را حقیقت رفتارهای آدمی از جمله رفتار اقتصادی قلمداد می‌کند. اقتصاد اخلاقی، به این معنا به توسعه مرزهای دانش اقتصاد در حوزه‌های مختلف آن اعم از اقتصاد خرد و اقتصاد کلان می‌پردازد. این عبارت با "اقتصاد اخلاق" تفاوت دارد؛ در بحث از "اقتصاد اخلاق"، فایده‌گرایی ریشه دوانده و همه رفتارها از حیث سودمندی و فایده آن برای شخص تحلیل می‌شود. همین‌طور، اقتصاد اخلاقی با "اخلاق اقتصادی" متفاوت است که یک اخلاق فردگرایانه مبتنی بر آموزه انسان اقتصادی با ویژگی‌های عقلانیت و خودمحوری است. در حقیقت، اقتصاد اخلاقی ادامه سلسله مباحث "اخلاق و

فهرست مطالب

فصل اول: مبانی و مفاهیم.....	۱
مقدمه.....	۲
مبانی و مفاهیم.....	۳
مفاهیم اخلاقی.....	۳
مفاهیم اقتصادی-اخلاقی.....	۱۰
فصل دوم: مسأله اخلاق در اقتصاد.....	۲۳
اقتصاد در پرتو اخلاق.....	۲۴
چالش‌های اخلاقی پیش روی نظام اقتصاد.....	۲۵
دلایلی بر پیوند اخلاق و اقتصاد.....	۳۰
اقتصاد هنجاری در مقابل اقتصاد اثباتی.....	۳۸
واقعیت‌ها و ارزش‌ها.....	۴۴
عقلانیت اقتصادی و رفتار اخلاقی.....	۴۵
عدالت.....	۴۹
آزادی اقتصادی.....	۶۶
انسان اقتصادی.....	۷۱
فصل سوم: رویکردهای اخلاقی به اقتصاد در بستر تاریخ اندیشه.....	۷۵
مقدمه.....	۷۶

۷۶.....	یونانیان.....
۷۸.....	مکتب اسکولاستیک.....
۸۱.....	عصر رنسانس.....
۸۲.....	مرکانتیلیسم.....
۸۵.....	فیزیوکراتیسم.....
۸۷.....	مکتب کلاسیک.....
۸۹.....	مکتب تاریخی.....
۹۰.....	مکتب نئوکلاسیک.....
۹۲.....	رویکرد امپیریال..... مگر اندیش.....
۹۵.....	فصل چهارم: بررسی نظرات اخلاقی برخی از اقتصاددانان.....
۹۶.....	آدام اسمیت.....
۹۷.....	اسمیت در کتاب نظریه احساسات اخلاقی.....
۱۰۱.....	اسمیت در ثروت ملل.....
۱۰۸.....	تفسیر نظریه دست نامریی.....
۱۲۵.....	جان استیوارت میل.....
۱۳۰.....	نظریه آمارتیا سن.....
۱۳۰.....	لزوم پیوند اخلاق و اقتصاد.....
۱۳۳.....	انگیزه و رفتار اقتصادی.....
۱۴۰.....	آزادی اقتصادی.....
۱۴۲.....	نظریه جان رالز.....
۱۴۲.....	جامعه، آزادی و برابری.....
۱۴۶.....	اصول عدالت.....
۱۴۹.....	دولت و عدالت.....
۱۵۱.....	فصل پنجم: موضوعات انتخابی در اقتصاد اخلاقی.....
۱۵۲.....	مقدمه.....

۱۵۲	 پول
۱۵۶	 بازار
۱۵۸	 سود
۱۶۷	 قیمت گذاری
۱۷۱	 مسئولیت پذیری و پاسخ گویی
۱۷۸	 مقابله و همکاری
۱۸۰	 برابری و عدالت توزیعی
۱۸۸	 تورم
۱۹۷	 مصرف
۲۰۳	 اشتغال و بیکاری
۲۰۸	 آشکار سازی، حریم خصوصی، آزادی
۲۱۱	 مالیات (مالیات های نزولی)
۲۱۹	 فصل ششم: جمع بندی و دورنمای آینده اقتصاد اخلاقی
۲۲۰	 خلاصه و جمع بندی
۲۲۳	 دورنمای آینده
۲۲۴	 فهرست منابع